

Πρόλογος

Το παρόν βιβλίο συνιστά βελτιωμένη έκδοση του από το 1999 κυκλοφορούντος βιβλίου των Λατινικών της Γ' λυκείου. Η επανέκδοση κρίθηκε επιβεβλημένη, καθώς επιχειρεί αφενός να θεραπεύσει παραλείψεις και ατέλειες που ο χρόνος και η εμπειρία έχουν αναδείξει και αφετέρου να καταστήσει πιο λειτουργικό το ανά χείρας βιβλίο.

Έτσι, η δομή του νέου βιβλίου αποτελείται από τα εξής μέρη.

Το **πρώτο μέρος**, που θεωρείται και το πιο ουσιαστικό, περιλαμβάνει: **Μετάφραση** των κειμένων εκ παραλλήλου με το πρωτότυπο. Ακολουθούν η **αναλυτική σύνταξη** και **οι ειδικές παρατηρήσεις**. Σ' αυτές παρατίθενται όλες οι συντακτικές και γραμματικές ιδιομορφίες που μπορεί να συναντήσει ο μαθητής στα (21-50) κείμενα. Σ' αυτό το μέρος κρίθηκε αναγκαία η παράθεση **συγκεντρωτικών πινάκων** (ουσιαστικά κατά κλίση και γένος, επίθετα κατά κλίση με τα παραθετικά τους, αντωνυμίες, συνεκφορές και αρχικοί χρόνοι ρημάτων κατά συζυγία), όπως και η αντιμετώπιση των κύριων γραμματικών και **κυρίως των συντακτικών φαινομένων** του κάθε κειμένου. Συγκεκριμένα στο μέρος αυτό παρατίθεται **όλη η θεωρία που αφορά τα συντακτικά φαινόμενα** που παρουσιάζονται στην ύλη κατά τρόπο εύληπτο ώστε καταφεύγοντας κανείς σ' αυτή να μπορεί να κατανοεί απολύτως τις ασκήσεις που ακολουθούν.

Στο ίδιο μέρος ακολουθούν οι **ασκήσεις κατά μάθημα**. Εδώ αναλύονται και εξετάζονται όλα τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα σύμφωνα με το νέο αναλυτικό πρόγραμμα. Οι ασκήσεις –**γραμματικές και συντακτικές**– στα πρώτα κεφάλαια είναι προσαρμοσμένες στα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που διδάσκονται στις αντίστοιχες ενότητες ενώ στα επόμενα γίνονται όλο και περισσότερο σύνθετες, κάτι που απαιτεί και περισσότερες γνώσεις. Εδώ κρίθηκε αναγκαίο να παρατεθούν και οι απαντήσεις στις επαναληπτικές ασκήσεις του σχολικού βιβλίου.

Στο τέλος κάθε ενότητας παρατίθενται ρήσεις σπουδαίων λατίνων συγγραφέων, ποιητών, ιστορικών, φιλοσόφων, για να καταστεί σαφές ότι η παιδεία με τη στενή και την ευρεία της έννοια ενοικεί στους δια βίου μοχθούντες.

Ακολουθεί (**δεύτερο μέρος**) παράρτημα γραμματικών φαινομένων, το οποίο περιλαμβάνει:

- α) υποδειγματική κατάταξη των ρημάτων** όλων των κειμένων κατά τρόπο ώστε ο μαθητής να διευκολύνεται στην προσπάθειά του για γρήγορη απομνημόνευσή τους,
- β) συγκεντρωτικούς πίνακες κλίσης ρημάτων** κατά συζυγία και φωνή,
- γ) κλίση όλων των ρημάτων** που παρουσιάζουν ιδιομορφίες στο σχηματισμό τους (cario, eo, fero, possum, αποθετικά, ελλειπτικά κ.λ.π.),

δ) κλίση όλων των αντωνυμιών που παρουσιάζουν ιδιαιτερότητες.

Η επόμενη ενότητα (**τρίτο μέρος**) περιλαμβάνει έξι (6) κριτήρια αξιολόγησης. Πρόκειται για ασκήσεις γραμματικές και συντακτικές όλων των τύπων με τη μοριοδότησή τους. Με τα κριτήρια και τη βαθμολόγησή τους παρέχεται η δυνατότητα στο μαθητή για ένα πλήρη και συστηματικό έλεγχο των γνώσεων του.

Η προσπάθεια αυτή κλείνει με τις **απαντήσεις στα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα** καθώς και στα κριτήρια αξιολόγησης. Παρέχεται έτσι η δυνατότητα στο μαθητή να καταγράψει από μόνος του το βαθμό ετοιμότητάς του και να ελέγχει αποτελεσματικά τις γνώσεις του.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω όλους όσους με τον τρόπο τους συνέβαλαν στην έκδοση αυτού του βιβλίου και να ευχηθώ καλή δύναμη σ' αυτούς που πρόκειται να υποστούν τη δοκιμασία των εξετάσεων με την υπόμνηση του Χίλωνα του Λακεδαιμόνιου ότι **δαπανώμενος ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, ὀλίγος ἔσει ἐφ' ἃ δεῖ** (αν σπαταλάς το χρόνο σου σ' αυτά που δεν πρέπει, θα αποδειχθείς λίγος γι' αυτά που πρέπει).

Σεπτέμβριος, 2007

Ο συγγραφέας

Περιεχόμενα

Lectio XXI

Κείμενο – Μετάφραση	11
Συντακτική Ανάλυση	12
Ειδικές Παρατηρήσεις	13
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	14
Συντακτικά φαινόμενα.....	15
Α. Αφαιρετικές απόλυτες.....	15
Β. Μετατροπή πρότασης σε μετοχή.....	16
Γ. Ανάλυση μετοχής σε δευτερεύουσα πρόταση.....	17
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	19
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	21

Lectio XXII

Κείμενο – Μετάφραση	23
Συντακτική Ανάλυση	23
Ειδικές Παρατηρήσεις	25
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	25
Συντακτικά φαινόμενα.....	26
Α. Αυτοπάθεια.....	26
Β. Αλληλοπάθεια.....	27
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	27
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	30

Lectio XXIII

Κείμενο – Μετάφραση	31
Συντακτική Ανάλυση	32
Ειδικές Παρατηρήσεις	33
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	34
Συντακτικά φαινόμενα.....	35
Α. Ακολουθία των χρόνων	35
Β. Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων.....	36
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	36
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	39

Lectio XXIV

Κείμενο – Μετάφραση.....	42
Συντακτική Ανάλυση.....	42
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	44
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	45
Συντακτικά φαινόμενα.....	46
Τροπή ενεργητικής σύνταξης σε παθητική και αντίστροφα.....	46
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	48
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	50
<i>Επαναληπτικές Ασκήσεις – Μαθήματα XX – XXIV.....</i>	<i>53</i>

Lectio XXV

Κείμενο – Μετάφραση.....	55
Συντακτική Ανάλυση.....	56
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	57
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	58
Συντακτικά φαινόμενα.....	59
Προσδιορισμός του χρόνου.....	59
Δήλωση της απαγόρευσης στα Λατινικά.....	60
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	61
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	64

Lectio XXVI

Κείμενο – Μετάφραση.....	66
Συντακτική Ανάλυση.....	67
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	68
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	68
Συντακτικά φαινόμενα.....	69
Δήλωση του β' όρου σύγκρισης.....	69
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	70
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	72

Lectio XXVII

Κείμενο – Μετάφραση.....	73
Συντακτική Ανάλυση.....	74
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	75
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	76
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	77
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	79

Lectio XXVIII

Κείμενο – Μετάφραση.....	80
Συντακτική Ανάλυση.....	81
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	82
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	83
<i>Προσδιορισμός του τόπου</i>	84
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	85
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	87

Επαναληπτικές Ασκήσεις –

<i>Μαθήματα XXV – XXVIII</i>	89
------------------------------------	----

Lectio XXIX

Κείμενο – Μετάφραση.....	91
Συντακτική Ανάλυση.....	92
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	93
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	94
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	95
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	98

Lectio XXX

Κείμενο – Μετάφραση.....	100
Συντακτική Ανάλυση.....	101
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	102
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	102
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	104
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	106

Lectio XXXI

Κείμενο – Μετάφραση.....	109
Συντακτική Ανάλυση.....	110
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	111

Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	112
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	113
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	116

Επαναληπτικές Ασκήσεις –

<i>Μαθήματα XXIX – XXXI</i>	119
-----------------------------------	-----

Lectio XXXII

Κείμενο – Μετάφραση.....	122
Συντακτική Ανάλυση.....	123
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	124
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	124
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	125
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	129

Lectio XXXIII

Κείμενο – Μετάφραση.....	131
Συντακτική Ανάλυση.....	132
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	133
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	133
<i>Μετατροπή της παθητικής περιφραστικής</i> <i>συζυγίας σε ενεργητική φωνή</i>	135
<i>Μετατροπή του debeo + απαρ. σε</i> <i>παθητική περιφραστική συζυγία</i>	135
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	136
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	138

Lectio XXXIV

Κείμενο – Μετάφραση.....	141
Συντακτική Ανάλυση.....	142
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	143
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	144
<i>Δήλωση του σκοπού</i>	145
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	145
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	149

Επαναληπτικές Ασκήσεις –

<i>Μαθήματα XXXII – XXXIV</i>	153
-------------------------------------	-----

Lectio XXXV

Κείμενο – Μετάφραση.....	154
--------------------------	-----

Συντακτική Ανάλυση	155	Συντακτική Ανάλυση	202
Ειδικές Παρατηρήσεις	156	Ειδικές Παρατηρήσεις	203
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	157	Συγκεντρωτικοί Πίνακες	204
<i>Αιτιολογικές προτάσεις</i>	158	<i>Υποθετικές προτάσεις</i>	205
I. Ασκήσεις γραμματικής	159	I. Ασκήσεις γραμματικής	206
II. Ασκήσεις συντακτικού	161	II. Ασκήσεις συντακτικού	209

Lectio XXXVI

Κείμενο – Μετάφραση	165
Συντακτική Ανάλυση	166
Ειδικές Παρατηρήσεις	167
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	168
<i>Τελικές προτάσεις</i>	169
I. Ασκήσεις γραμματικής	169
II. Ασκήσεις συντακτικού	172

Lectio XXXVII

Κείμενο – Μετάφραση	176
Συντακτική Ανάλυση	177
Ειδικές Παρατηρήσεις	178
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	179
<i>Επιρρηματικές συμπερασματικές</i> <i>προτάσεις</i>	180
I. Ασκήσεις γραμματικής	181
II. Ασκήσεις συντακτικού	184

Lectio XXXVIII

Κείμενο – Μετάφραση	187
Συντακτική Ανάλυση	187
Ειδικές Παρατηρήσεις	189
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	189
<i>Χρονικές προτάσεις</i>	191
I. Ασκήσεις γραμματικής	192
II. Ασκήσεις συντακτικού	195

<i>Επαναληπτικές Ασκήσεις –</i> <i>Μαθήματα XXXV – XXXVIII</i>	198
---	-----

Lectio XXXIX

Κείμενο – Μετάφραση	201
---------------------------	-----

Lectio XL

Κείμενο – Μετάφραση	211
Συντακτική Ανάλυση	211
Ειδικές Παρατηρήσεις	213
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	213
<i>Εναντιωματικές προτάσεις</i>	214
<i>Παραχωρητικές προτάσεις</i>	215
I. Ασκήσεις γραμματικής	215
II. Ασκήσεις συντακτικού	218

Lectio XLI

Κείμενο – Μετάφραση	221
Συντακτική Ανάλυση	222
Ειδικές Παρατηρήσεις	223
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	224
<i>Παραβολικές προτάσεις</i>	225
I. Ασκήσεις γραμματικής	226
II. Ασκήσεις συντακτικού	229

Lectio XLII

Κείμενο – Μετάφραση	232
Συντακτική Ανάλυση	232
Ειδικές Παρατηρήσεις	234
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	234
<i>Αναφορικές προτάσεις</i>	235
I. Ασκήσεις γραμματικής	237
II. Ασκήσεις συντακτικού	239

Lectio XLIII

Κείμενο – Μετάφραση	243
Συντακτική Ανάλυση	244
Ειδικές Παρατηρήσεις	245
Συγκεντρωτικοί Πίνακες	246

<i>Ευθείες ερωτηματικές προτάσεις</i>	248
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	248
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	251

Lectio XLIV

Κείμενο – Μετάφραση.....	255
Συντακτική Ανάλυση.....	256
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	257
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	258
<i>Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις</i>	259
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	260
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	262

<i>Επαναληπτικές Ασκήσεις – Μαθήματα XXXIX – XLIV</i>	265
---	-----

Lectio XLV

Κείμενο – Μετάφραση.....	268
Συντακτική Ανάλυση.....	269
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	270
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	271
<i>Βουλευτικές προτάσεις</i>	272
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	273
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	276

Lectio XLVI

Κείμενο – Μετάφραση.....	280
Συντακτική Ανάλυση.....	281
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	282
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	282
<i>Ουσιαστικές συμπερασματικές προτάσεις</i>	284
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	284
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	287

Lectio XLVII

Κείμενο – Μετάφραση.....	289
Συντακτική Ανάλυση.....	290

Ειδικές Παρατηρήσεις.....	292
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	292
<i>Ενδοιαστικές προτάσεις</i>	293
<i>Προτάσεις του quominus, quin</i>	294
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	294
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	297

Lectio XLVIII

Κείμενο – Μετάφραση.....	300
Συντακτική Ανάλυση.....	301
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	302
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	303
<i>Κλίση του orior, ortus sum, oriri</i>	304
<i>Πλάγιος λόγος</i>	305
<i>Εξαρτημένοι υποθετικοί λόγοι</i>	306
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	307
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	309

Lectio XLIX

Κείμενο – Μετάφραση.....	312
Συντακτική Ανάλυση.....	312
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	314
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	314
<i>Προσδιορισμός του σκοπού – Γερουνδιακή έλξη</i>	316
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	317
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	320

Lectio L

Κείμενο – Μετάφραση.....	322
Συντακτική Ανάλυση.....	322
Ειδικές Παρατηρήσεις.....	324
Συγκεντρωτικοί Πίνακες.....	324
I. Ασκήσεις γραμματικής.....	325
II. Ασκήσεις συντακτικού.....	328

<i>Επαναληπτικές Ασκήσεις – Μαθήματα XLV - L</i>	330
--	-----

Υποδειγματική κατάταξη των ρημάτων της Λατινικής Γλώσσας

Ρήματα σύνθετα του sum, fui, – , esse	337
Άλλες κατηγορίες ρημάτων.....	339

Κριτήρια Αξιολόγησης

1° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXIII - XXV	363
2° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXVIII – XXIX - XXX.....	366
3° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXXI - XXXIV.....	369
4° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXXVII – XXXVIII - XL.....	372
5° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XLII – LXIII - XLV.....	375
6° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XLVII – LXVIII	378

Απαντήσεων των Ασκήσεων

Απαντήσεις στις Ασκήσεις κατά Μάθημα	383
Lectio XXI	383
Lectio XXII.....	384
Lectio XXIII	385
Lectio XXIV	387
Lectio XXV.....	388
Lectio XXVI.....	390
Lectio XXVII.....	391
Lectio XXVIII	392
Lectio XXIX	393
Lectio XXX.....	394
Lectio XXXI	396
Lectio XXXII.....	397
Lectio XXXIII	399
Lectio XXXIV	401
Lectio XXXV	403
Απαντήσεις στα Κριτήρια Αξιολόγησης	430
1° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXIII – XXV	430
2° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXVIII - XXIX – XXX.....	430
3° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXXI - XXXIV	431
4° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XXXVII - XXXVIII - XL	431
5° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XLII - LXIII - XLV	432
6° Κριτήριο Αξιολόγησης Lectiones XLVII - LXVIII.....	432
Lectio XXXVI	405
Lectio XXXVII	406
Lectio XXXVIII.....	408
Lectio XXXIX	410
Lectio XL.....	411
Lectio XLI	413
Lectio XLII	414
Lectio XLIII	416
Lectio XLIV	418
Lectio XLV	420
Lectio XLVI	422
Lectio XLVII.....	423
Lectio XLVIII	425
Lectio XLIX.....	426
Lectio L.....	428

LECTIO PRIMA ET VICESIMA

XXI

Μάθημα Εικοστό Πρώτο

ΚΕΙΜΕΝΟ

Brenno duce Galli, apud Alliam flumen¹ deletis legionibus Romanorum, everterunt urbem Romam praeter Capitolium, pro quo immensam pecuniam² acceperunt.

Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter³ Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus⁴;

is Gallos iam abeuntes⁵ secutus est : quibus⁶ interemptis aurum omne recepit.

Quod⁶ illic appensum civitati⁷ nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum⁸ pensatum est.

Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est⁹.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οι Γαλάτες με αρχηγό το Βρέννο, αφού κατατρόπωσαν τις λεγεώνες των Ρωμαίων στον ποταμό Αλλία, κατέστρεψαν εντελώς τη Ρώμη εκτός από το Καπιτώλιο, για αντάλλαγμα του οποίου πήραν ένα τεράστιο χρηματικό ποσό.

Τότε ο Κάμιλλος, ο οποίος για μεγάλο διάστημα είχε παραμείνει εξόριστος στην Αρδέα εξαιτίας της λείας από τους Βήμιους που δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, αν και απών αναγορεύτηκε δικτάτορας.

Αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες που ήδη αποχωρούσαν. Αφού τους εξολόθρευσε πήρε πίσω όλο το χρυσάφι.

Επειδή αυτό ζυγίστηκε εκεί έδωσε το όνομά του στην πόλη. Ονομάζεται δηλαδή Πίσαυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι.

Μετά την πράξη αυτή επέστρεψε στην εξορία, από όπου όμως γύρισε πίσω αφού τον παρακάλεσαν.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Brenno duce ... everterunt ... Capitolium: κύρια πρόταση.

Brenno duce: ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη που δηλώνει χρόνο· Το Brenno υποκείμενο και το duce κατηγορηματικός προσδιορισμός (ή κατηγορούμενο κατ' αναλογία με τα αρχαία ελληνικά), **apud Alliam:** εμπρόθετος που δηλώνει στάση σε τόπο (πλησίον), **flumen:** παράθεση στο Alliam, **deletis:** ιδιάζουσα αφαιρετική απόλυτη, χρονική μετοχή με υποκείμενο το **legionibus, Romanorum:** γενική κτητική στο legionibus, **Galli:** υποκείμενο στο everterunt, **urbem:** αντικείμενο στο everterunt, **Romam:** επεξήγηση στο urbem, **Capitolium:** εμπρόθετος που δηλώνει εξαίρεση.

pro quo ... acceperunt: αναφορική προσδιοριστική στο Capitolium, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.

acceperunt: ρήμα, **Galli:** υποκείμενο, **pecuniam:** αντικείμενο, **immensam:** επιθετικός προσδιορισμός στο pecuniam, **pro quo:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει α-ντάλλαγμα στο acceperunt.

Tum Camillus absens dictator factus est: κύρια πρόταση.

factus est: ρήμα, **Camillus:** υποκείμενο του ρήματος, **dictator:** κατηγορούμενο στο Camillus, **absens:** εναντιωματική μετοχή, συνημμένη στο Camillus, **tum:** επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει χρόνο.

qui ... fuerat ... divisam: αναφορική προσδιοριστική (Camillus), εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.

fuerat: ρήμα, **qui:** υποκείμενο, **in exilio:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει εντοπισμό σε κατάσταση, **apud Ardeam:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει το πλησίον, στάση σε τόπο, **propter praedam:** εμπρόθετος του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο divisam, **Veientanam:** επιθετικός προσδιορισμός στο praedam, **aequo:** επιθετικός προσδιορισμός στο iure, **iure:** αφαιρετική του τρόπου στο divisam, **divisam:** επιθετική μετοχή ως επιθετικός προσδιορισμός στο Veientanam praedam, **diu:** επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου

is Gallos ... secutus est: κύρια πρόταση.

is: υποκείμενο στο secutus est, **Gallos:** αντικείμενο στο p. secutus est, **abeuntes:** χρονική μετοχή ή αναφορική μετοχή συνημμένη στο Gallos.

quibus ... recepit: κύρια πρόταση.

(Camillus): υποκείμενο στο p. recepit, **aurum:** αντικείμενο στο recepit, **quibus:** υποκείμενο στη μετοχή interemptis, **interemptis:** ιδιάζουσα αφαιρετική απόλυτη χρονική μετοχή, **omne:** κατηγορηματικός προσδιορισμός στο aurum.

quod ... dedit: κύρια πρόταση.

quod: υποκείμενο του *dedit*, **civitati:** έμμεσο αντικείμενο στο ρ. *dedit*, **nomen:** άμεσο αντικείμενο στο ρ. *dedit*, **pensatum:** αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο *quod*, **illic:** επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου.

nam ... dicitur: κύρια πρόταση.

(*civitas*): ενν. υποκείμενο στο ρ. *dicitur*, **Pisaurum:** κατηγορούμενο στο ενν. *civitas*

quod ... pensatum est: δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση, εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αντικειμενική αιτιολογία.

aurum: υποκείμενο στο ρ. *pensatum est*, **illic:** επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου.

post ... rediit in exilium: κύρια πρόταση.

(*Camillus*): υποκείμενο στο *rediit*, **in exilium:** εμπρόθετος που δηλώνει κίνηση σε τόπο,

post factum: εμπρόθετος που δηλώνει χρονική ακολουθία, **hoc:** επιθετικός προσδιορισμός στο *factum*,

unde ... reversus est: αναφορική τοπική πρόταση (*in exilium*), εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.

rogatus: χρονική μετοχή.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Όλα τα γ' κλιτα σε **men-minis** είναι γένους ουδετέρου (*agmen, nomen, cogitamen*).
2. Το **pecunia, ae** δεν έχει πληθυντικό.
3. Οι προθέσεις **propter, ob, per** συντάσσονται με αιτιατική και δηλώνουν το εξωτερικό αναγκαστικό αίτιο.
4. Το ρήμα **facio** στην παθητική φωνή, όταν είναι απλό σχηματίζει τους αρχικούς χρόνους ως εξής: *fiō, factus sum, fieri*. Η προστακτική του ενεργητικού ενεστώτα είναι **fac, facite** αλλά όταν συντίθεται **interfice, interficite**.
5. Η μετοχή ενεστώτα του *eo* και των συνθέτων του σχηματίζεται από δύο θέματα: **iens, euntis**.
6. Η αναφορική αντωνυμία στην αρχή περιόδου ισοδυναμεί με δεικτική αντωνυμία.
7. Το ουσιαστικό **civitas** σχηματίζει τη γενική πληθυντικού σε **-um** και **-ium**.
8. Το **aurum, i** δεν έχει πληθυντικό αριθμό. (Στον πληθυντικό **aura -aurorum** σημαίνει χρυσά σκεύη).
9. Το **revertor** λειτουργεί ως αποθετικό και ημιαποθετικό.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

<i>Ουσιαστικά</i>		
α' κλίση	β' κλίση	γ' κλίση
Allia, -ae: α	Brennus, -i : α	dux, ducis : α
pecunia, -ae : θ	Capitolium, -i : ου	flumen, -inis : ου
Ardea, -ae: θ	Camillus, -i : α	legio, -ionis : θ
praeda, -ae: θ	exilium, -ii/i : ου	ius, iuris: ου
Roma, ae: θ	aurum, -i : ου	dictator, -oris : α
	Pisaurum, -i : ου	civitas, -atis : θ
	factum, -i : ου	urbs, urbis: θ
	Romani, orum: α	nomen, inis: ου
	Galli, orum: α	

<i>Επίθετα</i>	
β' κλίσης	γ' κλίσης
immensus, -a, -um / immensior, ius / immensissimus, a, um	omnis, is, e
Veientanus, -a, -um	
aequus, -a, -um / aequior, ius / aequissimus, a, um	

<i>Αντωνυμίες</i>	
◆ qui, quae, quod: αναφορική	
◆ is, ea, id: οριστική	
◆ hic, haec, hoc: δεικτική	

<i>Συνεκφορές</i>					
ον.εν.:	aequum ius	Gallus abiens	hoc factum	aurum omne	immensa pecunia
ον.πλ.:	aequa iura	Galli abeuntes	haec facta	-	-

<i>Αρχικοί χρόνοι</i>	
deleo, deleui, deletum, delere 2	recipio, recepi, receptum, recipere 3
evertio, everti, eversum, evertere 3	appendo, appendi, appensum, appendere 3
accipio, accepi, acceptum, accipere 3	do, dedi, datum, dare 1
divido, divisi, divisum, dividere 3	dico, dixi, dictum, dicere 3
absum, afui, -, abesse	penso, pensavi, pensatum, pensare 1
fio, factus sum, fieri	redeo, rediui(redii), reditum, redire 4
abeo, abivi (abii), abitum, abire 4	rogo, rogavi, rogatum, rogare 1
sequor, secutus sum, sequi 3 (αποθετικό)	revertor, reverti και reversus sum, reverti ³
interimo, interemi, interemptum, interimere 3	(ημιαποθετικό και αποθετικό)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Α. Αφαιρετικές Απόλυτες

1. Γνήσια αφαιρετική απόλυτη

Το υποκείμενο της δε σχετίζεται ούτε και λογικά με οποιονδήποτε όρο της πρότασης και αντιστοιχεί στη γενική απόλυτη της αρχαίας ελληνικής.

- ▶ **Helena rapta** Craeci in Troiam navigaverunt (άρπασθείσης τῆς Ἑλένης οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὴν Τροίαν ἔπλευσαν)
- ▶ Fuerat Paetus in partibus eius et **occiso Scriboniano** Romam trahebatur (Ο Παίτος είχε πάει με το μέρος του και, όταν σκοτώθηκε ο Σκριβωνιανός, τον οδηγούσαν σιδηροδέσμιο στη Ρώμη 23)

2. Ιδιάζουσα (ή νόθη) αφαιρετική απόλυτη

Το λογικό της υποκείμενο (δηλ. το εννοούμενο συντακτικά ποιητικό αίτιο) ταυτίζεται με το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία ανήκει –**σ' αυτό διαφέρει από τη γνήσια**– και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μετοχή συνημμένη σε ενεργητική σύνταξη, αλλά η λατινική δεν έχει μετοχή ενεργητικού παρακειμένου ή αορίστου και γι' αυτό χρησιμοποιείται τυπικά η αντίστοιχη παθητική σύνταξη· στην αρχαία ελληνική θα έμπαινε ενεργητική μετοχή χρόνου αορίστου.

- ▶ **Helena rapta** Paris in Troiam rediit (άρπάσας τὴν Ἑλένην ὁ Πάρις εἰς Τροίαν ἐπανῆλθεν)
  - α. συντακτικό υποκείμενο μετοχής : Helena
  - β. λογικό υποκείμενο μετοχής : ενν. ποιητικό αίτιο (a Paride) → υποκείμενο ρήματος: Paris
- ▶ **deletis legionibus** Galli everterunt urbem Romam (οἱ Γαλάτες ἀφού κατατρόπωσαν τις λεγεῶνες κατέστρεψαν ἐντελῶς τὴ Ρώμη (21)).
  - α. συντακτικό υποκείμενο μετοχής: legionibus
  - β. λογικό υποκείμενο μετοχής : ενν. ποιητικό αίτιο (a Gallis) → υποκείμενο ρήματος: Galli

3. Ιδιόμορφη αφαιρετική απόλυτη

Αποτελείται από ένα υποκείμενο και ένα ουσιαστικό (που δηλώνει αξίωμα, ηλικία, επάγγελμα) ή ειδικό επίθετο που λειτουργεί ως κατηγορηματικός προσδιορισμός (λείπει η μετοχή του *sum*, η οποία απλή δεν υφίσταται) :

- ◆ **Brenno duce** Galli everterunt urbem Romam (21) – όταν ο Βρέννος ήταν αρχηγός οι Γαλάτες κατέστρεψαν εντελώς την Ρώμη
- ◆ **Cicerone puero** hoc accidit – αυτό συνέβη όταν ο Κικέρωνας ήταν παιδί
- ◆ **Cicerone consule** hoc accidit – αυτό συνέβη όταν ο Κικέρωνας ήταν ύπατος
- ◆ **Cicerone vivo** hoc accidit – αυτό συνέβη όταν ο Κικέρωνας ήταν ζωντανός

B. Μετατροπή πρότασης σε μετοχή

A. Ο Ενεστώτας και ο Παρατατικός ενεργητικής φωνής γίνεται:

α) **μετοχή ενεστώτα**

☞ Υποκείμενο της μετοχής γίνεται το υποκείμενο που είχε το ρήμα το οποίο μετατρέπεται σε μετοχή και εφόσον αυτό έχει θέση στη νέα κύρια πρόταση η μετοχή είναι **συνημμένη**, αλλιώς είναι **απόλυτη** και μπαίνει σε αφαιρετική πτώση.

1. Perseus puellam videt et stupet forma puellae → Perseus puellam **videns** stupet forma puellae.
2. Silius animum tenerum habebat. Romani eum honorabant; → Romani Silium animum tenerum **habentem** honorabant.
3. Brutus cultrum extrahit et femina exspirat → Bruto cultrum **extrahente** femina exspirat.

β) Ο Μέλλοντας (απλός και συντελεσμένος) ενεργητικής φωνής γίνεται μετοχή **απλού μέλλοντα**

☞ Υποκείμενο της μετοχής γίνεται το υποκείμενο που είχε το ρήμα το οποίο μετατρέπεται σε μετοχή και εφόσον αυτό έχει θέση στη νέα κύρια πρόταση η μετοχή είναι **συνημμένη**, αλλιώς είναι **απόλυτη** και μπαίνει σε αφαιρετική πτώση.

1. Aeneas populos feroces contundet et moenia condet → Aeneas populos feroces **contusurus** moenia condet.
2. Augustus Belli portas claudet et Romani Saturnium regnum restituent → Ab Augusto Belli portas **clausuro** Romani Saturnium regnum restituent
3. Camillus Gallos, qui abituri erant, secutus est → Camillus Gallos abituros secutus est.

γ) Ο Παρακείμενος και Υπερσυντέλικος ενεργητικής φωνής γίνεται μετοχή παθητικού παρακειμένου, καθώς δεν υπάρχει μετοχή ενεργητικού παρακειμένου. Σ' αυτή την περίπτωση μετατρέπουμε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική. Δηλαδή:

- ☞ Υποκείμενο της μετοχής γίνεται το **αντικείμενο** που είχε το ρήμα, το οποίο μετατρέπεται σε μετοχή και εφόσον αυτό έχει θέση στη νέα κύρια πρόταση η μετοχή είναι **συνημμένη**, αλλιώς είναι **απόλυτη** και μπαίνει σε αφαιρετική πτώση.
- ☞ Το υποκείμενο που είχε το ρήμα, πριν μετατραπεί σε μετοχή, γίνεται **ποιητικό αίτιο** της μετοχής, το οποίο δηλώνεται με εμπρόθετη αφαιρετική **μόνο** αν διαφέρει από το υποκείμενο της νέας κύριας πρότασης.
1. Camillus Gallos interemit et aurum recepit → Camillus Gallis **interemptis** aurum recepit.
  2. Galli Romam occupaverunt et deleverunt → Galli Romam occupatam deleverunt.
  3. Antonius Catilinam vicit; Roma servata est → Catilina victo ab Antonio, Roma servata est.
  4. Cicero Catilinam expulit et Antonius eum vicit → Antonius vicit Catilinam expulsum a Cicerone.

B. Η παθητική σύνταξη γίνεται **μετοχή παρακειμένου**.

- ☞ Υποκείμενο της μετοχής γίνεται το υποκείμενο που είχε το ρήμα το οποίο μετατρέπουμε σε μετοχή και εφόσον αυτό έχει θέση στη νέα κύρια πρόταση η μετοχή είναι **συνημμένη**, αλλιώς είναι **απόλυτη** και μπαίνει σε αφαιρετική πτώση
1. Claudius exclusus est; recesserat in diaetam → Claudius exclusus recesserat in diaetam
  2. Miles extraxit Claudium, qui exterritus erat → Miles extraxit Claudium exterritum.
  3. Catilina interfectus est; Romani gaudent → Catilina interfecto Romani gaudent.

Γ. Ανάλυση μετοχής σε δευτερεύουσα πρόταση

A. Αναφορική (ή επιθετική) μετοχή

1. Ενεστώτα	
α)	qui, quae, quod + οριστική ενεστώτα (από ρήμα αρκτικού χρόνου)
β)	qui, quae, quod + οριστική παρατατικού (από ρήμα ιστορικού χρόνου) marito interroganti respondebat: qui interrogabat
2. Παρακειμένου	
α)	qui, quae, quod + οριστική παρακειμένου (από αρκτικό χρόνο)
β)	qui, quae, quod + οριστική υπερσυντελικού (από ιστορικό χρόνο) cum lacrimae suae diu cohibitae vincerent egrediebatur: quae cohibitae erant

B. Επιρρηματική μετοχή

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ μετοχή	
α)	quia, quoniam + οριστική (η αιτιολογία προηγείται και είναι αντικειμενική)
β)	quia, quoniam + υποτακτική (η αιτιολογία προηγείται και είναι υποκειμενική)
γ)	quod + οριστική (η αιτιολογία έπεται και είναι αντικειμενική)
δ)	quod + υποτακτική (η αιτιολογία έπεται και είναι υποκειμενική)
ε)	cum + υποτακτική (η αιτιολογία παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)
Ο χρόνος του ρήματος εξαρτάται από το χρόνο της μετοχής και του ρήματος εξάρτησης. Ειδικότερα :	
1) Μετοχή ενεστώτα	Οριστική ή υποτακτική ενεστώτα (από αρκτικό χρόνο) Οριστική ή υποτακτική παρατατικού (από ιστορικό χρόνο)
2) Μετοχή παρακειμένου	Οριστική ή υποτακτική παρακειμένου (από αρκτικό χρόνο) Οριστική ή υποτακτική υπερσυντελικού (από ιστορικό χρόνο) Quod illic appensum civitati nomen dedit → Quod quoniam illic appensum erat
ΧΡΟΝΙΚΗ μετοχή	
<i>ΕΝΕΣΤΩΤΑ</i> → Σύγχρονο	
α)	dum + οριστική ενεστώτα (συνεχιζόμενη πράξη) Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem → dum exulat
β)	cum + υποτακτική παρατατικού (όταν η πράξη της χρονικής είναι αιτία για την πράξη της κύριας πρότασης) Is Gallos abeuntes secutus est → cum abirent ή dum abeunt
<i>ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ</i> → Προτερόχρονο	
α)	postquam, ut, ubi, simul + οριστική παρακειμένου ή cum + υποτακτική υπερσυντελικού <u>παθητικής</u> φωνής (όταν μεταξύ μετοχής και ρήματος υπάρχει σχέση αιτίου και αιτιατού) π.χ. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est → postquam rogatus est ή cum rogatus esset
β)	cum + υποτακτική υπερσυντελικού <u>ενεργητικής</u> φωνής ή postquam, ut, ubi, simul + οριστική παρακειμένου <u>ενεργητικής φωνής</u> , στο πρόσωπο του υποκειμένου της πρότασης, <u>όταν είναι ιδιάζουσα</u> , στην οποία, ως γνωστόν, ποιητικό αίτιο θεωρείται το υποκείμενο της πρότασης π.χ. Galli deletis legionibus everterunt Romam → postquam Galli legiones deleverunt everterunt Romam ή cum Galli legiones delevisent everterunt Romam

ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΗ μετοχή
<p>Στα κείμενα του σχολικού εγχειριδίου της Γ' Λυκείου συναντάται ένα μόνο παράδειγμα εναντιωματικής μετοχής χρόνου ενεστώτα, η οποία αναλύεται ως εξής :</p> <p>etsi + οριστική ενεστώτα (ρήμα εξάρτησης αρκτικού χρόνου)</p> <p>etsi + οριστική παρατατικού (ρήμα εξάρτησης ιστορικού χρόνου)</p> <p>Π.χ. Tum Camillus absens dictator est factus → etsi aberat</p>
ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ μετοχή
<p>Η υποθετική μετοχή αναλύεται σε υποθετική πρόταση ανάλογα με το είδος υποθετικού λόγου που σχηματίζει με το ρήμα της πρότασης, στην οποία ανήκει.</p> <p>Στα κείμενα του σχολικού εγχειριδίου της Γ' Λυκείου συναντάται ένα μόνο παράδειγμα υποθετικής μετοχής στο κείμενο 45, το οποίο και αναλύεται ως εξής:</p> <p>Π.χ. Curat et providet ne, interceptā (ab hostibus) epistolā, nostra consilia cognoscantur → curat et providet ne, si epistula (ab hostibus) intercepta sit, nostra consilia cognoscantur</p> <p>ΕΥΘΥΣ ΛΟΓΟΣ: si epistula (ab hostibus) intercepta erit, ne nostra consilia cognita sint</p> <p>Ενεργητική σύνταξη: si hostes epistulam interceperint, ne (hostes) nostra consilia cognoscant</p>
ΤΡΟΠΙΚΗ μετοχή
Δεν αναλύεται

I. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

- 1) «Is Gallos abeuntes secutus est. Quibus interemptis aurum omne recepit»: Να μεταφερθεί το κείμενο στον άλλο αριθμό.

- 2) Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι των ρημάτων:

	everterunt	divisam	factus est	interemptis	dicitur
Ενεστ.					
Πρκ.					
Σουπ.					
Απαρ.					

3) Να γίνει χρονική αντικατάσταση των τύπων:

	factus est	reversus est	pensatum est	secutus est	acceperunt
<i>Ενεστ.</i>					
<i>Παρτ.</i>					
<i>Μέλλ.</i>					
<i>Πρκ.</i>					
<i>Υπερ.</i>					
<i>Σ.Μελλ.</i>					

4) Να γραφούν τα απαρέμφατα και οι μετοχές των ρημάτων στη φωνή που βρίσκονται:

	rediit	reversus est	acceperunt	divisam	dedit
	<i>Απαρέμφατα</i>				
<i>Ενεστ.</i>					
<i>Μελλ.</i>					
<i>Πρκ.</i>					
<i>Σ. Μέλλ.</i>					
	<i>Μετοχές</i>				
<i>Ενεστ.</i>					
<i>Μέλλ.</i>					
<i>Πρκ.</i>					

5) Να γραφεί η ονομαστική και γενική του ενικού των παρακάτω λέξεων.

	duce	legionibus	pecuniam	exilio	dictator
<i>Ον.</i>					
<i>Γεν.</i>					
	urbem	abeuntes	civitati	absens	nomen
<i>Ον.</i>					
<i>Γεν.</i>					

6) Να γραφούν οι πτώσεις που δηλώνονται.

	flumen	urbem	iure	omne aurum
	<i>Ενικός αριθμός</i>			
<i>Γεν.</i>				
<i>Αιτ.</i>				
<i>Αφαιρ.</i>				
	<i>Πληθυντικός αριθμός</i>			
<i>Γεν.</i>				
<i>Αιτ.</i>				
<i>Αφαιρ.</i>				

- 7) Να γραφεί η ονομαστική και γενική του άλλου αριθμού των παρακάτω αντωνυμιών του κειμένου.

	hoc	quibus	is	quod	quo
Ον.					
Γεν.					

- 8) **dicitur, acceperunt, est factus, secutus est, dedit, rediit:** Να κλιθεί η προστακτική του ενεστώτα και του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ					
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ					

- 9) Να γράψετε ό,τι ζητείται

legionibus: _____ (γεν. ενικού) _____ (κλητική ενικού)
urbem: _____ (ονομ. ενικού) _____ (γεν. πληθυντικού)
acceperunt: _____ (β' εν. ορ. παθ. εν.) _____ (β' εν. ορ. παθ. μελλ.)
 _____ (απαρ. εν. ενεργ.) _____ (β' εν. προστ. παθ. εν.)
abeuntes: _____ (β' εν. υποτ. παρατ.) _____ (β' πλ. προστ. εν.)
reversus est: _____ (β' προστ. εν.) _____ (απαρ. μέλλ.)

II. ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

- 1) Να μελετηθούν τα συντακτικά φαινόμενα και να αναλυθούν σε δευτερεύουσες προτάσεις λαμβανομένου υπόψη του χρόνου της κύριας πρότασης.

Brenno duce: _____

deletis legionibus: _____

- 2) Να αναλυθούν οι μετοχές σε δευτερεύουσες προτάσεις.

divisam: _____

absens: _____

interemptis: _____

appensum: _____

rogatus: _____

abeuntes: _____

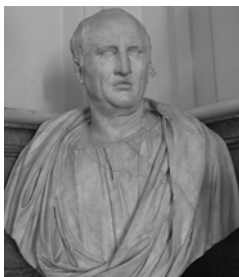
- 3) **Galli immensam pecuniam acceperunt et everterunt Romam, cum Camillus dux fuisset** // nam Pisaurum dicitur, **quod illic aurum pensatum est** // vidi imperatorem milites **adhortari**: Να μετατραπούν οι υπογραμμισμένες προτάσεις ή όροι σε μετοχές.

- 4) **Camillus Gallos vicit et Roma servata est** // Gallus legatus Pauli erat, **qui bellum adversus Persen gerebat** // **Camillus in castra delatus est et imperator factus est**: Να μετατραπούν οι υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχές.

- 5) **Galli everterunt urbem Romam praeter Capitolium.** // **Camillus omne aurum recepit**: Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

- 6) **Camillus Gallos abeuntes secutus est.** // **Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est**: Να εξαρτηθούν οι προτάσεις από το: **Is dixit**

- 7) **illic**: Τι είναι συντακτικά; Εάν επρόκειτο να αντικατασταθεί από το **Pisaurum** σε ποια πτώση θα ετίθετο και γιατί;

Κικέρων, Μάρκος Τύλλιος
(106-43 π.Χ.)

“Salus populi suprema est lex”
Η σωτηρία του λαού είναι ο υπέρτατος νόμος.